

ÇOCUKLARDA SINIR KOYMA

OKUL ÖNCESİ

Sınır;

- ✓ Çocuğun neyi yapıp neyi yapamayacağını, uygun olan davranışın ne olduğunu, kendisinden ne beklendiğini gösterir.
- ✓ Çocuğun yön bulmasını, kendini güvende hissetmesini ve iç disiplin kazanmasını sağlar.

SINIRLAR NEDEN ÖNEMLİDİR?

- ✓ Daha önce hiç bilmediğiniz bir yolda, hiçbir işaret, tabela, ya da navigasyonunuz olmadan yürümeye çalıştınız mı? Oldukça kafa karıştırıcıdır, öyle değil mi? Çocukların da neden o davranışı yapmaması gerektiğini öğrenmeleri ve sınırları bilmeleri için onlara yönlerini gösteren işaret ve uyarılara ihtiyacı vardır. Sınır koyma, çocuğa hangi davranışın riskli olduğunu, hangisinin güvenli olduğunu, davranışı gerçekleştirdiğinde karşısına hangi sonucun çıkacağını öğretir.

Çocuklar Neden Sınırlara İhtiyaç Duyarlar?

- Sınırlar çocukların araştırma yapmasını sağlar.
- Sınırlar, onaylanan davranışların yolunu belirler.
- Sınırlar ilişkileri belirler.
- Sınırlar büyümenin ölçütüdür.
- Sınırlar güvenlik sağlar.

SINIR ÖĞRETİMİNDE EBEVEYN TUTUMLARININ ETKİLERİ

- Anne babalar çocuklarına sınır koyarken farklı ve çeşitli yöntemler kullanırlar. Ebeveynlerin sınır koymaya karşı tutumları bu çeşitliliğin temel nedenidir.
- Sınır koymanın tam olarak sağlıklı işleyemediği, sınırlarla ilgili sorunların yaşandığı ailelerde genellikle üç farklı ebeveyn tutumu görülür:

1. Aşırı Hoşgörülü (Sınırsız) Ebeveynler:

- ✓ Bu ebeveynlerin bulunduğu ailelerde çoğu zaman çocuğun istediği olur, çocuk tam olarak ailenin merkezinde ve karar mekanizmasında yer alır.
- ✓ Çocuklarını anlık mutsuzluklar yaşamaması adına kural ve sınırlardan uzak yetiştirmeyi tercih eden aileler, genellikle okul öncesi ve ilköğretime adım atıldığında çocuklarının okul kuralları ile sorun yaşama, arkadaşlık ilişkilerinde güçlük, motivasyon düşüklüğü, uyum sorunları gibi problemler yaşaması ile karşılaşır.

2. Baskıcı (Aşırı Sınır Koyan) Ebeveynler:

- ✓ Sınırsız ebeveynlerin zıt kutbunda yer alan ebeveynler ise, çocuğun davranışlarını ve keşif çabalarını fazlaca engelleme girişiminde bulunurlar.
- ✓ Aşırı kontrolcü bu tutum, çocuğun sağlıklı ve gerekli keşifleri yapmasını engeller. Her çocuğun birey olmaya yönelik bir çabası vardır. Bu çabanın anne baba tarafından sürekli olarak engellenmesi çocuğun duygusal ve sosyal gelişimini olumsuz etkiler. Çocuklar bu duruma ya boyun eğip pasifleşerek ya da bununla mücadele etme yolunu seçip agresifleşerek tepki verirler.

3. Tutarsız (Değişken Sınırları Olan) Ebeveynler:

- ✓ Bazı ailelerde sınırlar; zamana, mekana ya da ebeveynin ruh haline göre değişebilir. Sınırları bazen uygularlar bazen bundan vazgeçerler. Bu tutarsızlık durumu çocukta kafa karışıklığı yaratmakla birlikte, sınırlar ve kurallar için bir kesinlik olmadığı mesajını verir.
- ✓ Çocuklar tutarsız ortamlarda olması gereken sınır ve kuralları öğrenmekte, hayatının bir parçası haline getirmekte güçlük çekerler, ısrarcı tavırlar sergileyebilirler.

Tüm bunların yanında ailede;

- Dengeli sınırlar ve tutumlar:
 - Öğrenme ve sorumluluk kazanmayı artırır.
 - İşbirliğini sağlar.

SINIR ÖĞRETİMİNDE EĞİTİM ORTAMININ VE EĞİTİMCİNİN ETKİLERİ

. *Mekanın Etkisi:*

Çocukların da herkes gibi belli bir alana ihtiyaçları vardır. Bu alanın içinde yeteri kadar malzemenin uygun şekilde yerleştirilmiş olması gerekir. Sınıf içerisinde, farklı gelişim alanlarını destekleyen ve çocukların gelişim düzeylerine uygun malzemeler bulunmalıdır. Çocuklara ayrılan mekanın darlığı ya da genişliği ve malzemelerin sayıları ve nitelikleri çocukların davranışlarını etkiler. Uygun şartlar sağlanamadığında, çocuklar daha hareketli, daha sınır tanımaz olabilirler.

Örneğin, köşelere ayrılmamış boş bir mekan, çocukları koşturmak teşvik edebilir veya oyuncakların çok yüksek raflara yerleştirilmesi çocukların istediklerini almak için eğitime bağımlı olmasına ve çocuk ile eğitimci arasında çatışmalar yaşanmasına neden olabilir.

• *Tutarsız Beklentiler:*

Eğer çocuklar sınıf ortamında hangi davranışların uygun, hangilerinin uygun olmadığını bilmezlerse istenilen şekilde davranamazlar. Çocuklara kendilerinden ne beklenildiği açık ve net bir şekilde ifade edilmelidir. Çocuklar kuralları unutabilir ya da değiştirmek için çeşitli denemelerde bulunabilirler. Bu nedenle kurallar aynı yöntemle (anlaşılır, açıklamalı, sonucunu gösterecek şekilde) çocuklara sıkça tekrarlanmalıdır.

Örneğin: Sınıfınızda masanın ya da dolapların üstüne çıkıp atlamamak gibi bir kuralınız varsa; ilk önce bu kuralı çocuklara açıklayın. “Çocuklar sınıfımızda bulunan masa ve dolaplara bakar mısınız? Masa ve dolap, diğer eşyalarımıza göre alçak mı, yüksek mi? Peki bu eşyalarımızın üstüne çıkmak ve oralardan atlamak doğru bir davranış mı? Peki neden doğru değil? Çıkarsak ve atlarsak ne olabilir? O zaman ne yapmamalıyız? Hep birlikte bu kuralın resmini yapalım ve duvara asalım mı?” gibi sorular ile kuralın açıklamasını yapar ve çocukların bu kuralı düşünmesini sağlarsanız, bu kuralı içselleştirmelerine yani kendiliğinden uygulamasına yardımcı olursunuz.

Tutumlar:

- Eğitimcinin sınıf içinde çocuklara karşı sergilediği tutumların önemi büyüktür.
- Eğer eğitimci sınıf içinde baskıcı bir tutum sergiliyor, sınıf içinde tüm kararları çocukların fikrini almadan eğitimci veriyorsa çocukların kendine güvenleri olumsuz yönde etkilenebilir. Bu şekilde eğitim verilen çocuklar kendilerini önemsiz hissedebilir, fikirlerinin değersiz olduğunu düşünebilir.
- Baskıcı tutum dışında eğitimci sınıf içinde tavizkar bir tutum da sergiliyor olabilir. Yani kuralların olmadığı ya da kuralların olup da tutarlı olarak uygulanmadığı, sınırların net bir şekilde çizilmediği sınıf ortamları örnek olarak düşünülebilir. Sınıf içinde her şeye izin verilmesi, kuralların net oluşturulmaması, çocukların sınırlarını öğrenememesine neden olur ki bu durum çocukların sosyal ve akademik başarılarını olumsuz yönde etkiler.

Tutumlar:

- Çocukların gelişimini olumlu yönde etkileyen bir tutum olarak bilinen destekleyici tutum sınıf içinde çocukların ihtiyaç duyduğu güven ve huzur ortamının oluşmasında etkilidir. Destekleyici tutum eğitiminin çocuklar karşısında güç kullanmadığı ya da taviz vermeden çocuklarla sağlıklı iletişim kurmasına destek veren bir yaklaşımdır. Böyle bir ortamda çocuklar kendini rahatça ifade ettikleri için mutludur, dinlendikleri için kendilerini değerli hissederek, keşfetmek ve yeni şeyler denemek için istek duyarlar.

Tüm bu sayılan nedenler dışında da bir çocuk sınıf içinde düzeni bozan davranışlarda bulunabilir. Bu nedenle eğitiminin iyi bir gözlemci olması, çocuğun olumsuz bir davranış göstermeden önce ve sonrasında neler yaşandığını gözlemlemelidir.

SINIRLARI HAYATA GEÇİRMEK NELER YAPILABİLİR?

YANSITIN:

- Çocuğun hislerini, duygularını, arzularını gördüğünüzü ve onu anladığınızı bildirin.
(Örn: Arkadaşına vurmak isteyen bir öğrenciye şu anda arkadaşına kızdın. Ona öfkeni göstermek istiyorsun.)

SINIRLARI İFADE EDİN:

- Sınırları oldukça kısa ve net ifade edin.

(Örn: Arkadaşıma öfkelendiğini ve ona vurmak istediğini biliyorum. Ama ona vuramazsın. Kimseye öfkemizi vurarak gösteremeyiz.)

ALTERNATİF SUNUN:

➤ Uygun alternatifler hedefleyin.

(Örn: Arkadaşına vurmak istediğini biliyorum. Ama ona vuramazsın. Bunun yerine oyuncak aya vurabilirsin. Ya da öfkeni anlatabilirsin.)

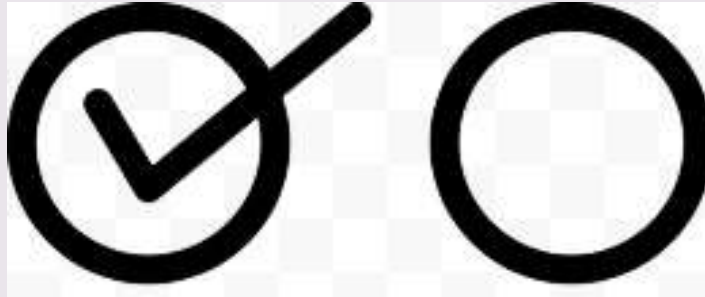

SON SEÇENEKLERİ SUNUN:

- Bir sınır belirlediğinizde çocuk bu sınıra uyum sağlayamıyorsa çocuğa seçenek sunun.

(Örn: Arkadaşına vurmayı seçersen bugün seni serbest zaman etkinliği için bahçeye çıkarmamamı seçmiş olacaksın. .)

DİNLEDİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

Kaynakça:

- Robert J. Mackenzie, Çocukunuza Sınır Koyma, Yakamoz Kitap-Sonsuz Kitap,1998
- <https://www.acevokuloncesi.org/ogrenme-ortami/egitimci/sinif-yonetimi/sinif-ortaminda-sorun-olan-davranislar/>
- <https://docplayer.biz.tr/27625017-Cocuga-sinir-koyma-veli-semineri-ozel-atacan-egitim-kurumlari.html>
- https://corluram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/59/03/864972/dosyalar/2021_10/27120954_Sinir-Koyma-Psikoegitim-Kitapcigi_compressed-1.pdf
- <https://www.merveyilmaz.com/cocuguma-nasil-sinir-koymaliyim/>